

1,2 millioner spærringer i Europas vandløb

Aarestrup, Kim

Publication date:
2020

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link back to DTU Orbit](#)

Citation (APA):

Aarestrup, K. (2020). 1,2 millioner spærringer i Europas vandløb. DTU Aqua.
https://www.aqua.dtu.dk/nyheder/2020/12/12-millioner-spaerringer-i-europas-vandloeb?id=db3f564e-e02f-4d5f-8617-f44d91151b4b&utm_source=newsletter&utm_media=mail&utm_campaign=20_12_21_Nyhedsbrev

---

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

1,2 millioner spærringer i Europas vandløb

Fødevarer, fisk og landbrug |

FREDAG 18 DEC 20 | Af Helle Falborg

Små og store spærringer gør livet svært for vandrende fisk, viser ny forskning udgivet i Nature. Små spærringer udgør størstedelen.

Vandrende fisk som ål, laks og havørred har brug for at kunne vandre mellem havet og gydesteder oppe i floderne for at kunne fuldføre deres livscyklus.

Men mere end 1,2 millioner steder i floderne i Europa bliver deres vandring blokeret af menneskeskabte konstruktioner. Heraf flere tusinde steder i Danmark.

Det kan være store spærringer som dæmninger og vandkraftværker eller små spærringer som overløb, rørføringer og sluser, som der til gengæld er mange hundredetusinder af. Det viser resultater som er fortaget af et EU forskningsprojekt, AMBER, med deltagelse af DTU-Aqua, og som netop er publiceret i det førende videnskabelige tidsskrift Nature.

Det viser, at små spærringer som er mindre end 2 meter høje udgør størstedelen. Næsten 7 ud af 10 spærringer er under 2 meter høje, og de er ofte aldrig blevet registreret i hverken lokale eller nationale databaser.

Kontakt

Kim Aarestrup

Professor

DTU Aqua

35 88 31 42

kaa@aqua.dtu.dk

"Vi har rigtig mange spærringer i Europa, mange af dem vidste vi ikke engang var der. Det skal ses i relation til, at det går meget dårligt i det hele taget med biodiversiteten i ferskvand, for rigtig mange af spærringerne ligger der bare. Det bliver ikke brugt til noget – de kan faktisk bare fjernes", siger professor Kim Aarestrup, DTU Aqua, en af forskerne i projektet.

Data fra registre kombineret med feltarbejde

Forskerne har gennemgået data fra 120 datasæt. Denne gennemgang førte til en kortlægningen visualiseret som et atlas over spærringerne, AMBER Barrier Atlas.

Ud over data fra registre har forskningsprojektet bl.a. undersøgt 2.715 km vandløb ved simpelthen at gå langs dem og registrere små og store spærringer efter en fælles standard. Dermed kunne de identificere en række spærringer, som ikke var registreret. Ved hjælp af alle de indsamlede data kunne de beregne, at der er mere 1,2 millioner spærringer i Europas vandløb, og det bliver til gennemsnitligt 0,74 spærring pr km.

"Mange af spærringerne er forældede, og hvis man fjerner dem åbner det hidtil usete muligheder for vandløbsrestaurering", siger AMBER-koordinatoren, professor Carlos de Garcia de Leaniz. "Vores resultater føder direkte ind til EU's nye strategi for biodiversitet. Data fra vores atlas kan hjælpe med at genskabe sammenhængen i mindst 25.000 km vandløb i Europa inden 2030."

Problemet med spærringer er ikke kun, at laks, havørred og åls vandring i vandløbene blokeres. Med spærringer kan vandløbenes udformning ændres, og dermed kan dyrenes habitat forsvinde.

"Der er mange arter, der er afhængige af fri adgang både med og mod vandstrømmene. Eksempelvis i Gudenåen er der tale om mindst 20 arter", fortæller Kim Aarestrup.

Mulige løsninger

Undersøgelsen peger på en række løsninger til at genskabe sammenhængende vandløb. De små, forældede barrierer, der ikke længere er i brug kan fjernes forholdsvis billigt og med stor effekt.

Dette viser arbejdet fra Danmark, som DTU Aqua forskere står bag. I forbindelse med projektet har DTU-forskerne i Danmark fulgt en række projekter med åbning af adgang til mere end 310 km vandløb og dokumenteret, hvor meget de betyder. Dette gælder bl.a. Villestrup Å i Nordjylland og Vilholt Mølle i Midtjylland, hvor der ses voldsomt mange flere ørreder efter fjernelse af spærringer.

"Desværre er jeg ikke overrasket over, at omfanget af barrierer er så stort i Europa. Efter at have arbejdet med emnet i årtier i Danmark ved jeg, at det er et kæmpeproblem, og at de ødelæggende effekter for fiskeriet og det lokale miljø er undervurderet. Mange tænker at hvis

Hjælp forskerne med viden om spærringer

Du kan også hjælpe med at få kortlagt alle små og store spærringer i både Danmark og resten af Europa.

Med appen Barrier Tracker kan du nemt bidrage med informationer om spærringer, du opdager på din tur ude i naturen.

Læs mere og se en video om appen på projektets hjemmeside

der er en fisketrappe, er en opstemning ikke en spærring, men selvom det ikke længere er en totalspærring, er det altså stadig en spærring, der gør at nogen fisk ikke kommer forbi”, siger Kim Aarestrup.

Mange spærringer i Danmark er anlagt i forbindelse med dambrug eller vandmøller. Andre leder f.eks. vandet gennem rør under veje. Her i landet har man været opmærksom på spærringer i vandløb i mange år, og DTU Aqua rådgiver kommuner og ministerier om, hvordan man kan fjerne spærringer eller forbedre faunapassager.

Andre steder i Europa er der langt flere af de større spærringer, som f.eks. er etableret i forbindelse vandkraftværker, sluser og dæmninger. Nu er de kendte små og store spærringer altså samlet i et Atlas fra AMBER-projektet.

”Atlaset over spærringer har nu forsynet os med forskningsbaseret viden om, hvor mange spærringer der er og hvor, og jeg håber, det er det skub, der skal til for at sætte gang i fjernelsen af endnu flere barrierer både i Danmark og alle andre steder, siger Post doc Kim Kim Birnie-Gauvin, DTU Aqua, som sammen med kollegerne Niels Jepsen og Kim Aarestrup er medforfatter på artiklen.

Læs den videnskabelige artikel i Nature:

More than one million barriers fragment Europe's rivers

Flere nyheder på Fiskepleje.dk:

Langt flere ørreder efter opstemninger blev fjernet

Ørredsucces ved Vilholt

Fald i ørredbestanden ved Vilholt og Voervadsbro og stadig meget få stallinger

Fakta om AMBER

Det 4-årige forskningsprojekt AMBER handler om at forbedre forvaltningen af driften af dæmninger og andre barrierer for at opnå en mere bæredygtig anvendelse af vandressourcer og en mere effektiv genopretning af vandløb.

Projektet har udviklet værktøjer og simuleringer, der kan bruges i naturforvaltning og eksempelvis af vandkraftselskaber i arbejdet med at maksimere fordelene ved barrierer i vandløb og samtidig minimere de økologiske påvirkninger.

AMBERs vigtigste resultater er bl.a.:

- Fjernelse af spærringer som ikke længere var i brug i Danmark, UK, Spanien og Irland.
- En række værktøjer til hjælp for beslutninger om vandløbsrestaurering
- Magasinet "Let It Flow" som deler forskning, resultater og visionen om at genskabe fritstrømmende vandløb.
- Mere end 25 peer-reviewed videnskabelige publikationer
- Appen "Barrier Tracker"- en citizen science app, der gør det let for borgere at bidrage med data om spærringer i hele Europa.

AMBER er finansieret af EU's Horizon

2020 Research and Innovation Programme under Grant Agreement 689682

Alle publikationer fra AMBER er tilgængelige og kan downloades fra projektets hjemmeside

Relaterede Nyheder

15. december 2020
Live-tv fra havbunden skal gøre...

07. december 2020
Ph.d.-forsvar om VHS-virus hos...

25. november 2020
Ny professor i innovation af fiskeredskeer

24. november 2020
Ph.d.-forsvar om marine organisms...

https://www.aqua.dtu.dk/nyheder/2020/12/12-millioner-spaerringer-i-europas-vandloeb?id=db3f564e-e02f-4d5f-8617-f44d91151b4b&utm_source=newsletter&utm_media=mail&utm_campaign=20_12_21_Nyhedsbrev

23 DECEMBER 2020